

ОДЕСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ

ОДЕСЬКА ОБЛАСНА РАДА

УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ
ОДЕСЬКОЇ ОБЛДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ

ОДЕСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ЦЕНТР
УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

НАРОДНА АКАДЕМІЯ ТВОРЧОСТІ

II ЗАСІДАННЯ

ОДЕСА-2010

ПРОГРАМА ПРОВЕДЕННЯ НАРОДНОЇ АКАДЕМІЇ ТВОРЧОСТІ (II ЗАСІДАННЯ)

17 листопада 2010 року
(м. Одеса, вул. Польська, 20)

9.00 - 10.00 Заїзд та реєстрація учасників НАТ

10.00 - 18.00 Майстер-клас «Декор в сценічному народному костюмі», проводить викладач-методист вищої категорії, спеціалізація «Художник театрального костюма» Ганна В'ячеславівна ЛАГУНОВА

13.00-14.00 Обідня перерва

14.30 Відкриття обласної виставки-конкурсу «Народний костюм: минуле і сучасність»

- національні костюми з приватних колекцій, колекцій музеїв та творчих об'єднань Одещини;
- колекція національного вбрання з фондів Волинського краєзнавчого музею;
- театральні народні костюми Одеського театральнo-художнього училища;
- роботи студентів художньо-графічного факультету ПНПУ ім. К.Д. Ушинського;
- ляльки у національних костюмах та костюмах дохристиянської доби, виконаних викладачем кафедри соціології, філософії і права ОНАХТ Польовою Світланою Євгенівною та студентами;
- національні костюми Грецького фонду культури;

- колекція костюмів з фондів Всеукраїнського болгарського центру культури
- декоративний розпис члена Національної спілки майстрів народного мистецтва України, Заслуженого майстра народної творчості України, лауреата премії ім. Р. Палецького 2007 року, члена Національної спілки художників України Пасічної Зої Сергіївни

18 листопада 2010 року
(м. Одеса, вул. Польська, 20)

10.00-18.00 Практичні заняття: «Декор в сценічному народному костюмі», проводить викладач-методист вищої категорії, спеціалізація «Художник театрального костюма» Ганна В'ячеславівна ЛАГУНОВА

10.00-18.00 Лекція «Стильові особливості волинського комплексу вбрання», завідувача етнографічним відділом Волинського краєзнавчого музею Наталія Григорівна ГАТАЛЬСЬКА

10.00-18.00 Майстер-клас «Орнаменти та техніки вишивки, притаманні Півдню України. Етнічна символіка костюму», проводить член Національної спілки кінематографістів України, керівник гуртка «Рукоділья» Центру дитячої та юнацької творчості «Єврика» Світлана Степанівна МАЗУРОВА (м. Одеса)

19 листопада 2010 року
(м. Одеса, вул. Польська, 20)

10.00 - 12.00 Репетиція театралізованого свята

12.00 Театралізоване свято-фестиваль
«Народний костюм: минуле і сучасність»

(урочисте закриття, церемонія нагородження переможців і учасників фестивалю)

СЦЕНІЧНИЙ КОСТЮМ

Історія сценічного костюма проходить крізь час і століття. Людину завжди тягнуло до краси та видовищ, тому театри та вистави актуальні і в наш час. Люди у кожній країні різні, але їх також об'єднує бажання відрізнятись, і тому є дуже яскравий приклад - народні костюми. Для виготовлення національного костюму треба витратити дуже багато часу, ця робота зовсім не проста, кропітка, і часто дуже дорогими є матеріали, наприклад, золоті нитки, срібні пряжки та багато чого іншого. Тому у сценічному народному костюмі існують методи для спрощення їх виготовлення. Саме про них йшла мова на майстер-класі «Декор в сценічному народному костюмі». Деякі орнаменти у театральному народному костюмі можна виконати різними засобами. Наприклад, розписом (трафаретним або звичайним) за допомогою різних фарб. Можна використовувати акрилові, олійні, специфічні текстильні фарби і анілінові барвники. Для імітування мережива використовують дуже тонку прозору тканину і по ній роблять об'ємний розпис. Для цього беруть силіконовий клей та додають до нього акрилову або олійну художню фарбу, роблять з пластику і клейкої стрічки резервуар, що за формою нагадує конус з невеликим отвором на кінчику. Такий самий конус використовують при імітуванні золотого шиття з орнаментацією, але для цього замість фарб застосовують медичний клей БФ-6 та золотий або бронзовий порошок.

Майстер-клас супроводжувався цікавою бесідою, показом ескізів костюмів, зразків імітації розписів і мережив. Для присутніх на майстер-класі майстринь Одеської області стало справжнім відкриттям розмаїття допоміжних технік, завдяки яким малими силами можливо домогтися вражаючих результатів. А нові знання - це завжди нові ідеї і натхнення для подальшої творчої праці.

МАЙСТЕР-КЛАС З БАТИКУ

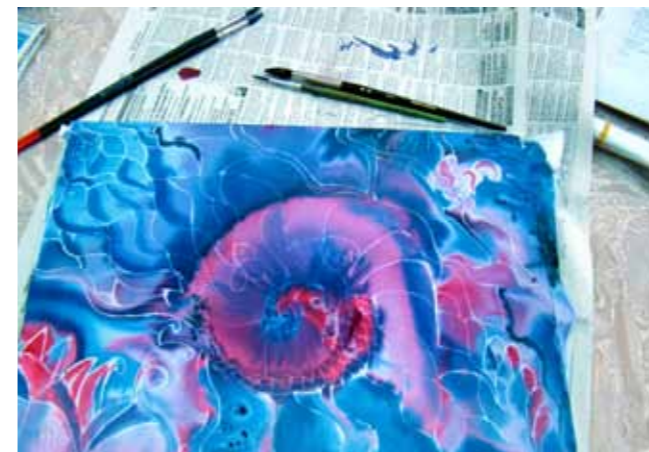
Багато століть тому існувало не так багато засобів фарбування тканини. Нині вже таке знайоме слово «батик» веде своїм корінням до далекого сходу. Матеріалом для нього слугувала справжня шовкова тканина. Зараз батик має дуже широке призначення, цією технікою прикрашають як побутові речі: одягу, хустки, скатертини, так і творять справжні витвори мистецтва – панно і картини.

На другий день засідання Народної Академії творчості кожен бажаючий мав змогу дізнатися технічні особливості виконання батику і на практиці спробувати зробити свій власний авторський розпис тканини. Ганна В'ячеславівна розкривала секрети майстерності виконання холодного батику. Зазначила, що батик потребує спеціальних інструментів, для його виконання знадобляться:

фарби спеціальні текстильні фірмові, або анілінові барвники;
спеціальна скляна трубочка;
рама з натягнутою тканиною;
готовий резервуар.

Для успішного результату перед початком роботи потрібно зробити ескіз в реальному розмірі, підкласти ескіз під раму (зі зворотного боку тканини, натягнутою на раму). Раму до початку роботи треба обклеїти скотчем, щоб зайва фарба не поглиналася деревом і потім не зіпсувала роботу. Тканину закріпити на рамці кнопками. Спочатку по контурах ескізу проводять скляною трубкою з резервом, він виконує функцію бар'єру і не дозволяє фарбам змішуватись. Після його остаточного висихання можна починати розфарбовування тканини. Для цього фарби наносять пензликами. Також можна використовувати морську і столову сіль, порошок анілінового барвника для фактуризації розпису. Для більш яскравого кольору і закріплення результату слід прокрити весь розпис розплавленим парафіном зі свічки за допомогою великого пензля, а потім зняти тканину з рами і прасувати, підкладаючи з двох сторін великою кількістю газет, потім випрати з додаванням бензину чи керосину.

Ці практичні навички обов'язково стануть у нагоді кожному слухачу майстер-класу, адже за допомогою батику можна прикрашати оселю, оздоблювати одяг, надати нове життя старим речам, а також виразити свої творчі здібності у створенні декоративних панно.

МАЙСТЕР-КЛАС З ВИШИВАННЯ

Майстер-клас «Орнаменти та техніки вишивки, притаманні півдню України» проводила керівник гуртка «Рукоділья» Світлана Степанівна Мазурова.

Орнаменти вишивок, які характерні для Півдня України, формувалися у взаємодії з культурними традиціями інших народів (росіян, болгар, греків, німців та ін.), переселенців з інших регіонів України. Завдяки цьому збагатився запозиченнями в іноетнічних сусідів.

Орнаментальна вишивка була невід'ємною частиною

життя наших предків від народження до самої смерті. Вишивані речі супроводжували людину крізь усе її життя. Зокрема, по орнаменту можна було дізнатися про походження цієї людини, сімейний стан, рід. Вишивані речі вважалися наймогутнішим оберегом від нечистої сили, люди вірили, що вони допомагають зберегти здоров'я, добробут і сімейне щастя. Тому не дивно, що існує така необмежено велика кількість орнаментів, різних за призначенням, у кожному регіоні свої. Існують спеціальні види вишивок окремо для рушників, окремо для одягу. Вони містять в собі справжню народну магію символіки і семантики, і тому ніколи не можна вишивати рушники узорами, призначеними

для сорочок і навпаки.

Орнаментовані вишивки вважалися оберегом і з точки зору технічного виконання. Вони повинні бути виконані бездоганно, аби жодна нитка не стирчала, і навіть казали так: «Ой, потішила нечисту силу» - коли візерунок був неохайно виконаний. Особливо це стосується рушників: вони повинні бути двосторонніми. Світлана Степанівна на занятті щедро ділилася своїми знаннями і показувала «хитрощі», необхідні для вдалого охайного виконання.

Присутні з задоволенням опановували техніку «занизування», продивлялися друковані матеріали, зразки орнаментів півдня України. Талко дискутували і самотужки вишили традиційну доріжку орнаменту.

Автентичні костюми українського Полісся і Волинського регіону

Лекцію проводила завідувача відділом етнографії Наталія Григорівна Гатальська. Були представлені вісім жіночих повних комплексів автентичних костюмів українського Полісся і Волинського регіону.

Тривале входження Волинського історичного регіону до складу інших держав сприяло тісним етнокультурним взаємовпливам, що не могло не віддзеркалитись на народному вбранні. Жіночі сорочки волинянок за кроєм були як додільними, так і з підточкою, пришитою по лінії поясу нижньою частиною, матеріалом для якої слугувала грубіша та менш вибілена тканина. Також сорочка була не дуже довгою і, як правило, майже не орнаментувалася нижній край вишивкою, оскільки був невидимим з-під спідниці. Лише довгі сорочки східних регіонів Волині викінчували за загальноукраїнським звичаєм або вишитою канвою у вигляді рослинного чи геометричного орнаменту. Сорочка частіше за все була уставкового крою, для зручності рухів рукави – помірно широкі. Сорочка складається з прямокутників, верхня частина рукава, уставка на Волині зветься прирамком, верхній край прирамка збирався у зморшки при шиї, а нижній край пришивався до рукава через вузький вишитий пасачок «вуставку» і правив з'єднуючим елементом між прирамком та полотнищем рукава. На Волині також побутували і безуставкові сорочки – з суцільно кроєним рукавом. Рукави спочатку ткалися вже з орнаментованою поверхнею, і майстриня, коли ткала, вже повинна була знати, як буде шити і яким буде візерунок. Рукави або суцільно прикрашалися, або декорувалися лише в верхній частині рукава,

призбирали на зап'ятку, стягували чохлами і манжетами, або призбирали брижами (воланами), манжети також прикрашали вишивкою.

Комір у сорочках декількох видів: безкомірний, стоячий-владний, а також широкий виложистий комір сорочки східних районів мали прямий розтин по центру грудей, який декорували рослинним чи геометричним орнаментом, вишитим бавовняними нитками. Дуже розповсюдженою технікою вишивання було «занизування», вишивка виконувалася справа наліво, формуючи візерунок – імітацію ткацтва. У Волинському приблизно панувала хрестикова техніка вишивання. У візерунках вишиваних Орнаментів Соколящини переважає чорний колір, переважає чорний колір у орнаментах. Загалом, з півночі на південь кольори візерунків темнішають. Говорячи про народну сорочку, неможливо було не торкнутися інших невід'ємних частин народного вбрання. На лекції присутні дізналися не тільки про особливості крою народної жіночої сорочки регіонів Волині і Волинського Полісся, а ще й мали змогу зблизька побачити унікальні костюми з фондів Волинського краєзнавчого музею, дізнатися про особливості волинських спідниць, камізелок, головних уборів, а також подивитися багато друкованих видань, що привезли з собою наші гості з Волині.

Жіноче святкове вбрання, Західне Полісся, кінець XIX – початок XX ст.

Комплекс вбрання: біла сорочка з тонкого лляного полотна орнаментована вишивкою в червоно-чорному колориті (техніка «хрестик») вздовж рукавів, на уставках, манжетах, комірі і пазусі; спідниця – «складанка» (домашнє гофре); фартух вишитий смугами рослинного та антропоморфного орнаменту; коротка безрукавка – «кітлик» вишита гладдю (візерунок квітковий поліхромний); хустка оздоблена вишивкою («хрестик»); пояс – крайка.

Дівоче вбрання, Волинь, 1930-ті р. Комплекс вбрання: лляна сорочка з

розширеними манжетами оздоблена чорно-червоною вишивкою геометризovanого рослинного характеру (техніка «хрестик») на уставці, верхній частині рукава, пазусі і комірі та узорним морщинням на зап'ястях, колір зав'язується червоною стрічкою – «устечкою»; спідниця – «ллянка» в клітину з орнаментальною тканиною смугою по низу; барвистий пояс – крайка; безрукавка «шнуровиця» з вусами оздоблена рослинним орнаментом в техніці «стібок»; атласна стрічка – «стьожка».

Жіноче святкове вбрання, Західне (Волинське) Полісся, кінець XIX – початок XX ст.

Комплекс вбрання: узорноткана сорочка з льону; спідниця – «фартух» з тканиною біло-сірою узорною основою та широкою орнаментальною смугою червоного кольору, «приточка» (передня пілка) орнаментована по-іншому; фартушок («запаска») з льону в клітинку, оздоблений червоними смугами; крайка з вовняних ниток; намисто; хустка з білого полотна, оздоблена вишивкою та китицею на верхньому куті.

Жіноче святкове вбрання, Волинь, 1920-1930-ті роки.

Комплекс вбрання: лляна полотняна сорочка з великим відкладним коміром оздоблена поліхромною вишивкою в темних тонах (мотив «дерево життя», техніка «хрестик») та змережувальними швами («розпліткою»); смугаста вовняна спідниця; оксамитова подовжена безрукавка «до стану» вишита квітами (техніки «гладь», «стібок»); білий фартушок з домотканого лляного полотна, оздоблений вишивкою і мережкою; намисто керамічне.

Дівоче святково-обрядове вбрання, Волинь (с. Свічів Володимир-Волинського р-ну Волинської обл.) 1930-ті роки.

Комплекс вбрання: біла бавовняна сорочка з поліхромною вишивкою геометризovanого рослинного характеру («хрестик») та змережувальними швами («качалочка»); оксамитова темно-червона спідниця вишита бісером; орнаментована кольоровими нитками (візерунок квітковий); горсетка з язиками чорна оксамитова; вишитий гладдю бавовняний фартушок з оздобленими кінцями торчок; намисто кольорове з дутого скла; оксамитова стрічка – «чільце» вишита бісером і скляру сом.

Дівоче святкове вбрання, Волинь (с. Ботин Луцького р-ну Волинської обл.) Перша половина XX ст.

Комплекс вбрання: бавовняна сорочка з укороченими рукавами, розкішно декорована вишивкою («косий хрест»); біла спідниця з вишитою орнаментальною смугою по низу («лічильна гладь»; «хрестик»); фартушок, вишитий в одній манері сорочкою та доповнений фабричним мереживом, крайка (домотканий вовняний пояс) з китичками; фабрична стрічка для волосся.

Жіноче святкове вбрання, Волинь, 1930-ті роки.

Комплекс вбрання: лляна сорочка з великим відкладним коміром та широкими чохлами (манжетами), оздоблена вишивкою рослинного квітового характеру на уставці (полику) та верхній частині рукава і геометричним орнаментом на манжетах, полик і рукав з'єднані «змережуванням»; спідниця – «бурка» темного кольору; оксамитова безрукавка з «клипнями» і зубчастою горловиною, вишита рослинним орнаментом в техніці «стібок»; вишитий фартух («хрестик»); хустка з фабричного полотна, оздоблена макраме ручної роботи; різнокольорове намисто з дутого скла; вишивка костюма – поліхромна.

Жіноче святково-обрядове вбрання, Західне (Волинське) Полісся, кінець XIX – початок XX ст. Комплекс вбрання: сорочка лляна, прикрашена вишивкою (техніка «занизування», що імітує тканиня) геометричного характеру, розташованою вздовж рукава, на полику, чохлах, пазусі та комірі; вовняна спідниця – «літник»; фартух («попередниця») з широкою тканиною орнаментальною смугою; яскрава крайка; «серпанкова» намітка з дуже тонкого лляного полотна, орнаментована тканиням в одному стилі з фартухом.

A woman is standing in a museum or gallery, wearing a traditional Ukrainian folk costume. She is wearing a white headscarf, a white long-sleeved blouse with red embroidery on the collar and sleeves, a red beaded necklace, and a long, patterned skirt with a red and white striped hem. She is also wearing a red sash. The room is decorated with various embroidered textiles, including a large floral tapestry on the left wall, a circular wooden plaque, and a framed floral tapestry on the right wall. There is a glass display case on the right and a table with a white cloth and a basket on the left.

Матеріали підготували:
Федорчук О.П.

Редактор:
Вітос В.Г.

Фото:
Федорчук Ю.М.
Начвінов С.П.

Одеський обласний центр української
культури, м. Одеса, вул. Польська, 20
т / ф: (048) 760-19-26, т.: (048) 711-78-
50, 760-19-25, 760-19-27, 722-10-13